

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка

Кафедра географії і методики її навчання

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Завідувач кафедри

ЗАСТАВЕЦЬКА Л.Б.

“25” червня 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Рівень вищої освіти	<u>другий (магістерський)</u>
Галузь знань	<u>С Соціальні науки, журналістика та інформація</u> (шифр і назва галузі знань)
спеціальність	<u>С6 Географія та регіональні студії</u> (код і найменування спеціальності)
Освітня програма	<u>Географія</u> (найменування освітньої програми)
Мова навчання	<u>українська</u>

2025 – 2026 навчальний рік

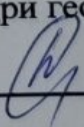
Робоча програма навчальної дисципліни «Методика викладання у вищій школі» для магістрантів другого освітньо-наукового ступеня (магістра) «Географія» спеціальності С6 Географія та регіональні студії С Соціальні науки, журналістика та інформація.

Розробник: Любов АЛЬТГАЙМ, кандидат географічних наук, доцент кафедри географії та методики її навчання.

Робочу програму затверджено на засіданні кафедри географії та методики її навчання

Протокол № 13 від 25 червня 2025 року.

Завідувач кафедри географії та методики її навчання

Леся ЗАСТАВЕЦЬКА

1. Опис навчальної дисципліни

1	Освітня програма	Географія
2	Спеціальність	С6 Географія та регіональні студії
3	Галузь знань	С Соціальні науки, журналістика та інформація
4	Ступінь вищої освіти	Другий (магістерський)
5	Статус дисципліни	обов'язкова
6	Мова навчання	українська
7	Курс	1
8	Семестр	1
9	Кількість змістових модулів	3
10	Форма підсумкового контролю	залік
11	ІНДЗ	ІНДЗ за обраною темою або: підготувати і провести лекційне і практичне заняття із обраної теми і навчальної дисципліни спеціальності
11	Обсяг дисципліни в кредитах ECTS	4 кредити
12	Загальна кількість годин	120
13	Аудиторні заняття (год.)	Денна форма – 40
14	Лекції (год.)	Денна форма – 22
15	Семінарські заняття (год.)	Денна форма – 18
16	Самостійна робота студента (год.)	Денна форма – 80

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить: для денної форми навчання – 33% до 67%

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

2. Мета вивчення дисципліни. У відповідності до сучасних соціальних замовлень підготовка фахівців вищої освіти повинна ґрунтуватися на методологічній основі. Магістри другого освітньо-наукового ступеня (магістра) «Географія» спеціальності С6 Географія та регіональні студії С Соціальні науки, журналістика та інформація під час вивчення дисципліни «Методика викладання у вищій школі» повинні володіти не тільки знаннями, вміннями і навичками творчої діяльності у відповідній галузі, а й уміти навчати інших, розробляти методологічні основи управління навчально-освітнім процесом у системі підготовки і перепідготовки фахівців.

Мета навчальної дисципліни курсу — надати слухачам магістратури цілісну і логічно-послідовну систему знань про дидактику підготовки фахівців вищої

кваліфікації, розкрити концепцію, основи теорії, методики і методології викладання навчальних дисциплін у системі вищої освіти.

Під час вивчення навчальної дисципліни «Методика викладання у вищій школі» здобувачі вищої освіти набувають таких компетентностей:

ЗК 1. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 3. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 5. Здатність працювати в команді.

СК 9. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у закладах вищої освіти на засадах компетентнісного підходу

3. Програмні результати навчання

Вивчення навчальної дисципліни «Методика викладання у вищій школі» забезпечує досягнення здобувачами освіти таких програмних результатів навчання:

ПРН 2. Оцінювати результати власної роботи, демонструвати уміння працювати в команді.

ПРН 4. Здійснювати дослідження та/або провадити інноваційну діяльність з метою отримання нових знань, розроблення нових методів і процедур в географії та міждисциплінарних контекстах.

ПРН 13. Здійснювати науково-педагогічну діяльність у закладах вищої освіти, розробляти необхідне для цього навчально-методичне та інформаційне забезпечення.

4. Програма навчальної дисципліни

4.1. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні і дидактичні основи організації навчального процесу.

Тема 1. Понятійно-термінологічний апарат та інтеграційні процеси у Методика викладання у вищій школі

Головні поняття навчальної дисципліни. Концептуальні напрями розвитку вищої освіти в Україні. Болонський процес як засіб інтеграції і демократизації вищої освіти. Адаптація вищої освіти України до вимог Болонського процесу.

Тема 2. Дидактичні основи підготовки фахівців у системі вищої освіти

Дидактичні основи педагогічного процесу. Основні методи педагогічних досліджень. Структура вищої освіти, рівні підготовки спеціалістів система вищих навчальних закладів.

Тема 3. Організація навчального процесу у системі підготовки фахівців за спеціальністю С6 Географія та регіональні студії

Навчально-методичний комплекс за спеціальністю С6 Географія та регіональні студії. Навчальний графік, робочі програми і тематичні плани. Організація аудиторної роботи зі студентами. Організація праці викладача. Роль кафедри в управлінні навчальним процесом.

Змістовий модуль 2. Методологічні основи викладання навчальних дисциплін і практичної підготовки.

Тема 4. Методичні основи викладання навчальних дисциплін.

Методика читання лекцій. Методика проведення практичних і семінарських занять. Методика оцінювання знань, умінь і навичок (приймання іспитів і заліків). Методика організації курсового й дипломного проектування.

Тема 5. Організація практичної підготовки фахівців за спеціальністю С6 Географія та регіональні студії. Організація самостійної та індивідуальної роботи студентів

Організація практичної підготовки фахівців. Організація самостійної роботи студентів. Організація та індивідуальної роботи студентів.

Тема 6. Методологічні основи активізації навчального процесу

Інноваційні педагогічні технології активізації навчання. Методи та форми активізації навчальною процесу. Організація проблемного навчання. Дистанційна система освіти.

Змістовий модуль 3. Модульно-рейтингова та кредитно-модульна технології навчання.

Тема 7. Організація модульно-рейтингової технології навчання

Відмітні риси модульного навчання. Принципи модульного навчання. Методика побудови модульних програм. Формування змісту модулів.

Тема 8. Кредитно-модульна технологія навчання

Створення умов для організації модульного навчання. Положення про модульно-рейтингову технологію навчання. Кредитно-модульна технологія навчання.

Тема 9. Організація модульно-рейтингової та кредитно-модульної технологій навчання

Положення про модульно-рейтингову технологію навчання. Кредитно-модульна технологія навчання.

4.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	денна форма			
	усього	у тому числі		
		лекції	практичні заняття	самостійна робота
1	2	3	4	5
Змістовий модуль 1. Теоретичні і дидактичні основи організації навчального процесу				
Тема 1. Понятійно-термінологічний апарат та інтеграційні процеси у Методика викладання у вищій школі	15	3	2	10
Тема 2. Дидактичні основи підготовки фахівців у системі вищої освіти	15	2	2	10
Тема 3. Організація навчального процесу у системі підготовки фахівців за спеціальністю С6 Географія та регіональні студії	10	3	2	5
Разом за змістовим модулем 1	40	8	6	25
Змістовий модуль 2. Методологічні основи викладання навчальних дисциплін і практичної підготовки.				
Тема 4. Методичні основи викладання навчальних дисциплін	14	2	2	10
Тема 5. Організація практичної підготовки фахівців за спеціальністю С6 Географія та регіональні студії. Організація самостійної та індивідуальної роботи студентів	15	3	2	10
Тема 6. Методологічні основи активізації навчального процесу	19	2	2	15

Разом за змістовим модулем 2	48	7	6	35
Змістовий модуль 3. Модульно-рейтингова та кредитно-модульна технології навчання.				
Тема 7. Організація модульно-рейтингової та кредитно-модульної технологій навчання	10	3	2	5
Тема 8. Кредитно-модульна технологій навчання	9	2	2	5
Тема 9. Організація модульно-рейтингової та кредитно-модульної технологій навчання	14	2	2	10
Разом за змістовим модулем 3	32	7	6	20
Усього годин	120	22	18	80

4.3. Теми лекцій

№ з/п	№ тем и	Назва теми	Кількість годин
			денна форма
1	1	Понятійно-термінологічний апарат та інтеграційні процеси у Методика викладання у вищій школі	3
2	2	Дидактичні основи підготовки фахівців у системі вищої освіти	2
3	3	Організація навчального процесу у системі підготовки фахівців за спеціальністю С6 Географія та регіональні студії	3
4	4	Методичні основи викладання навчальних дисциплін	2
5	5	Організація практичної підготовки фахівців за спеціальністю С6 Географія та регіональні студії Організація самостійної та індивідуальної роботи студентів	3
6	6	Методологічні основи активізації навчального процесу	2
7	7	Організація модульно-рейтингової та кредитно-модульної технологій навчання	3
8	8	Кредитно-модульна технологій навчання	2
9	9	Організація модульно-рейтингової та кредитно-	2

		модульної технологій навчання	
		Всього годин	22

4.4. Теми практичних занять

№ з/п	№ тем и	Назва теми	Кількість годин
			денна форма
1	1	Понятійно-термінологічний апарат та інтеграційні процеси у Методика викладання у вищій школі	2
2	2	Дидактичні основи підготовки фахівців у системі вищої освіти	2
3	3	Організація навчального процесу у системі підготовки фахівців за спеціальністю С6 Географія та регіональні студії.	2
4	4	Методичні основи викладання навчальних дисциплін	2
5	5	Організація практичної підготовки фахівців за спеціальністю С6 Географія та регіональні студії.. Організація самостійної та індивідуальної роботи студентів	2
6	6	Методологічні основи активізації навчального процесу	2
7	7	Організація модульно-рейтингової та кредитно-модульної технологій навчання	2
8	8	Кредитно-модульна технологій навчання	2
9	9	Організація модульно-рейтингової та кредитно-модульної технологій навчання	2
		Всього годин	18

4.5. Самостійна робота

№ з/п	№ теми	Назва теми	Кількість годин
			денна форма
1	1	Понятійно-термінологічний апарат та інтеграційні процеси у Методика викладання у вищій школі	10
2	2	Дидактичні основи підготовки фахівців у системі вищої освіти	10
3	3	Організація навчального процесу у системі підготовки фахівців за спеціальністю С6 Географія та регіональні студії.	5
4	4	Методичні основи викладання навчальних дисциплін	10
5	5	Організація практичної підготовки фахівців за	10

		спеціальністю С6 Географія та регіональні студії. Організація самостійної та індивідуальної роботи студентів	
6	6	Методологічні основи активізації навчального процесу	10
7	7	Організація модульно-рейтингової та кредитно-модульної технологій навчання	5
8	8	Кредитно-модульна технологій навчання	5
9	9	Організація модульно-рейтингової та кредитно-модульної технологій навчання	10
		Всього годин	80

4.6. Орієнтовна тематика індивідуальних завдань

№ з/п	Назва теми
1	Концепція неперервної освіти.
2	Теоретичне обґрунтування моделі неперервної освіти.
3	Сучасні світові тенденції розвитку вищої освіти.
4	Підготовка фахівців для вищої освіти у західноєвропейських країнах
5	Дидактичне обґрунтування розробки стандартів вищої освіти.
6	Психолого-педагогічні умови впровадження освітніх стандартів підготовки фахівців за спеціальністю С6 Географія та регіональні студії.
7	Науково-методичне забезпечення впровадження галузевих стандартів.
8	Обґрунтування цілісності ступеневої підготовки фахівців у навчально-науково-виробничому комплексі.
9	Наступність в організації навчально-виховного процесу в комплексі.
10	Перспективи розвитку географічної освіти в Україні в загальноєвропейській системі освіти.
11	Напрями державної політики щодо розвитку географічної освіти.
12	Досвід навчання і підготовки фахівців за спеціальністю С6 Географія та регіональні студії інших провідних закладів України.
13	Американська система підготовки фахівців-географів.
14	Модель компетентності фахівця у природознавчій галузі.
15	Відбір і структурування змісту навчання фахівців за спеціальністю С6 Географія та регіональні студії.
16	Розвиток соціального партнерства у природознавчій освіті на загальнодержавному

	рівні.
17	Регіональні аспекти соціального партнерства у неперервній освіті.
18	Специфіка соціального партнерства в умовах навчально-науково-виробничого комплексу

5. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Під час вивчення дисципліни “Методика викладання у вищій школі” використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- стандартизовані тести;
- поточне опитування;
- презентації результатів виконаних індивідуальних завдань;
- виступи на наукових заходах;
- аналіз нормативно-правових документів;
- ІНДЗ: підготувати і провести лекційне і практичне заняття із обраної теми і навчальної дисципліни спеціальності, або ІНДЗ за обраною темою.

6. Форми контролю

Під час вивчення дисципліни “Методика викладання у вищій школі” використовуються такі форми контролю:

- поточний контроль здійснюється у формі оцінювання результатів навчальної діяльності студентів на практичних заняттях та виконання ними індивідуальних і творчих завдань і самостійної роботи;
- модульний контроль застосовується після вивчення логічно завершеної частини навчальної дисципліни, оцінка модульного контролю складається із балів, накопичених упродовж вивчення змістового модуля;
- ІНДЗ за обраною темою або ІНДЗ: підготувати і провести лекційне і практичне заняття із обраної теми і навчальної дисципліни спеціальності

7. Критерії та порядок оцінювання результатів навчання

Критерії оцінювання на практичних заняттях:

За роботу на практичному занятті студент може отримати максимум **8 балів**: за тести 3 бали, усну відповідь 3 бали, індивідуальні і творчі завдання 2 бали.

3 бали за усну відповідь:

3 бали: студент демонструє ґрунтовні знання матеріалу теми у повному обсязі, вміє вільно висловлює думку із проблемних питань із даної теми, виявляє креативність у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.

2 бали: студент демонструє знання основного матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхневу обізнаність у проблемних питаннях теми, допускає суттєві помилки при викладі матеріалу, але спроможний усунути їх із допомогою викладача.

1 бали: студент демонструє фрагментарні знання матеріалу семінарського заняття, що складає менше 40% необхідного обсягу, не знає основної термінології, не вміє логічно висловлюватися.

0 балів: студент не володіє знаннями із даної теми, відповідь неправильна або відсутня взагалі.

Критерії оцінювання ІНДЗ за обраною темою

Максимальна оцінка – **28 балів**

1. Обґрунтування актуальності проблеми (6 балів).
2. Повнота у розкритті теми (6 балів).
3. Оригінальність і доказовість суджень (6 балів).
4. Структурованість викладу матеріалу (6 балів).
5. Дотримання вимог щодо технічного оформлення (4 бали).

Критерії оцінювання ІНДЗ: підготувати і провести лекційне (14 балів) і практичне (14 балів) заняття із обраної теми і навчальної дисципліни спеціальності.

Розподіл балів, які отримують студенти

Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2			Змістовий модуль 3			ІНДЗ	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9		
8	8	8	8	8	8	8	8	8	28	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
64-74	D	задовільно	
60-64	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

8. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

1. Мультимедійний проектор – демонстрація презентацій.
2. Комп'ютери з доступом до Інтернету.

9. Рекомендована література

Основна

1. Альтгайм Л.Б. Методика викладання у вищій школі. Курс лекцій і методичні рекомендації для проведення практичних занять для магістрантів географічного факультету. Тернопіль: Редакційно-видавничий відділ ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – 156 с.

2. Альтгайм Л.Б. Методичні рекомендації із навчально-педагогічної практики для студентів географічного факультету (спеціалістів та магістрантів). Тернопіль: Редакційно-видавничий відділ ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2011. – 24 с.

3. Альтгайм Л.Б. Методичні рекомендації із навчально-педагогічної практики для студентів географічного факультету. Тернопіль: Редакційно-видавничий відділ ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – 40 с.

4. Альтгайм Л.Б. Навчально-педагогічна практика – невід'ємна складова частина у підготовці спеціалістів із спеціальності «Туризм» у ТНПУ ім. В. Гнатюка. Тенденції, проблеми і перспективи розвитку національного ринку туристичних послуг: регіональний аспект: матеріали Всеукраїнської наукової конференції (18-19 листопада 2010 року, м.Київ).- Національний авіаційний університет. Київ, 2010. – С. 282-289.

5. Альтгайм Л.Б. Особливості підготовки фахівців для туристичної індустрії та інших сфер економічної діяльності і методи їх підбору. Міжнародні відносини країн Центрально-Східної Європи в умовах бігравітаційних процесів. Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції. 22-23 травня 2014 р., м. Хмельницький, 2014 – С. 175-178.

6. Василенко О. В., Ковальчук О. С. Педагогіка та методика викладання у вищій школі : навчально-методичний посібник. Дніпро : ДНУ, 2022. 184 с.

7. Кузьмінський А. І. Педагогіка вищої школи : підручник. 3-тє вид., перероб. і доп. Київ : Знання, 2021. 487 с.

8. Лаврентьєва О. О., Філіппова Л. В. Методика викладання у вищій школі : навч. посібник. Кривий Ріг : КДПУ, 2020. 210 с.

9. Методичні рекомендації по впровадженню модульно-рейтингової технології навчально-творчої діяльності студентів (із дисциплін управлінського циклу) для викладачів вищих аграрних навчальних закладів / Укл. В.М. Нагаєв / Харк. нац. аграр. ун-т. – Х., 2002. – 76 с.

10. Модернізація вищої освіти України і Болонський процес / Укл. М.Ф. Степко, Я.Я. Болюбаш, К.М. Левківський, Ю.В. Сухарніков. – К.: Вид-во НМЦВО МОНУ. 2004. – 24 с.

11. Нагаєв В.М. Методика викладання у вищій школі: Навч. посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 232 с.

12. Новак В.О. Організаційна поведінка: Підручник. \ В.О.Новак, Т.Л. Мостенська, О.В. Ільєнко. – К.: Кондор-Видавництво, 2013. – 498 с.

13. Phyllis Blumberg. Developing Learner-Centered Teaching: A Practical Guide for Faculty. Jossey-Bass, 2019.

14. Ambrose, S. A., Bridges, M. W., DiPietro, M., et al. How Learning Works: 7 Research-Based Principles for Smart Teaching. Wiley / Jossey-Bass, 2023 (2nd ed.).

Допоміжна

1. Закон України «Про вищу освіту» // Урядовий кур'єр. – 15 травня. – №86

2. Закон України «Про освіту» // Урядовий кур'єр. – 25 червня. – №113.

3. Про організацію навчального процесу у кредитно-модульній системі підготовки фахівців: Тимчасове положення // Наказ МОН України від 23.01. 2004. - № 48.

4. Альтгайм Л. Б. Використання bigbluebutton під час дистанційного навчання на спеціальності 242 Туризм. Сучасні цифрові технології та інноваційні методики навчання: досвід, тенденції, перспективи. Матеріали IX Міжнародної науков

5. Альтгайм Л.Б. Виховний аспект в організації екскурсійних послуг, його мета і завдання, закономірності і методи реалізації // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету. Серія: Географія. № 1. – Тернопіль. – 2014. – С.152-157.

6. Альтгайм Л.Б. Культурні, соціальні та економічні аспекти туристичної діяльності / Географія, економіка і туризм: національний та міжнародний досвід / Матеріали X міжнародної наукової конференції. – Львів, 2016. – 476 с. – С. 13-16.

7. Альтгайм Л. Б. Роль екскурсійних послуг та туристично-краєзнавчих досліджень у практичній реалізації національно-патріотичного виховання молодого покоління. Організація безпечного освітнього середовища – виклик сучасності: перспективи та рішення. Матеріали VI Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Тернопіль, 03 березня 2023 року). Науковий, методичний, інформаційний збірник Тернопільського обласного комунального інституту післядипломної педагогічної освіти / Редколегія: О. М. Петровський, В. С. Мисик, І. М. Вітенко, О. І. Когут, Ю. Ч. Шайнюк, Т. В. Магера, Ф. І. Полянський, Н. Б. Стрийвус, Г. І. Герасимчук. Тернопіль: ТОКІППО, 2023. С. 27 — 32.

10.Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Альтгайм Л.Б. / Методика викладання у вищій школі // Електронний навчально-методичний комплекс у системі Moodle. // <https://elr.tnpu.edu.ua/course/view.php?id=1080¬ifyeditingon=1>

2. <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi>

3. <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/nova-ukrayinska-shkola/derzhavnij-standart-bazovoyi-serednoyi-osviti>